

SPOT PÅ NY FORSKNING

I hvert nummer stiller Asterisk skarpt på et aktuelt forskningsprojekt fra Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Denne gang handler det om **Vestegnsundersøgelsen**, som er en del af det omfattende mobbeprojekt **eXbus-Exploring Bullying in Schools**.

OVERRASKENDE MANGE ER BANGE

Mobning trækker et angstspor efter sig. Elever, der bliver mobbet meget, har et **overraskende højt angstniveau**, lyder det fra forsker fra det omfattende mobbeprojekt eXbus.

Af CAMILLA MEHLSEN

Hvad er forskellen på elever, der bliver mobbet, og resten af klassen? I den brede befolkning har der længe været en tendens til at tro, at mobning hænger sammen med særlige personlige træk. Det er derfor, at det karikerede mobbeoffer er rødhåret, bebrillet, bumset, stammende, fremmed, tyk, splejset og usmart. Men i virkeligheden hænger mobning meget mere sammen med klimaet i klassen og skolen end med den enkelte elev.

Der er dog et særligt træk, der skiller mobbeofre ud fra resten af klassen, og det er, at de er mere bange.

”Angstniveauet er overraskende højt for de elever, der er blevet mobbet meget,” siger seniorforsker Inge Henningsen fra talerstolen på den internationale forskerkonference *Re-thinking Bullying* i København. Konferencen markerer afslutningen på det omfattende forskningsprojekt *eXbus – Exploring Bullying in Schools*, som et hold af forskere fra Aarhus Universitet er involveret i. Gennem de seneste fem år har forskerne fra eXbus undersøgt blandt andet nye mønstre i digital mobning og mobningens erindringspor.

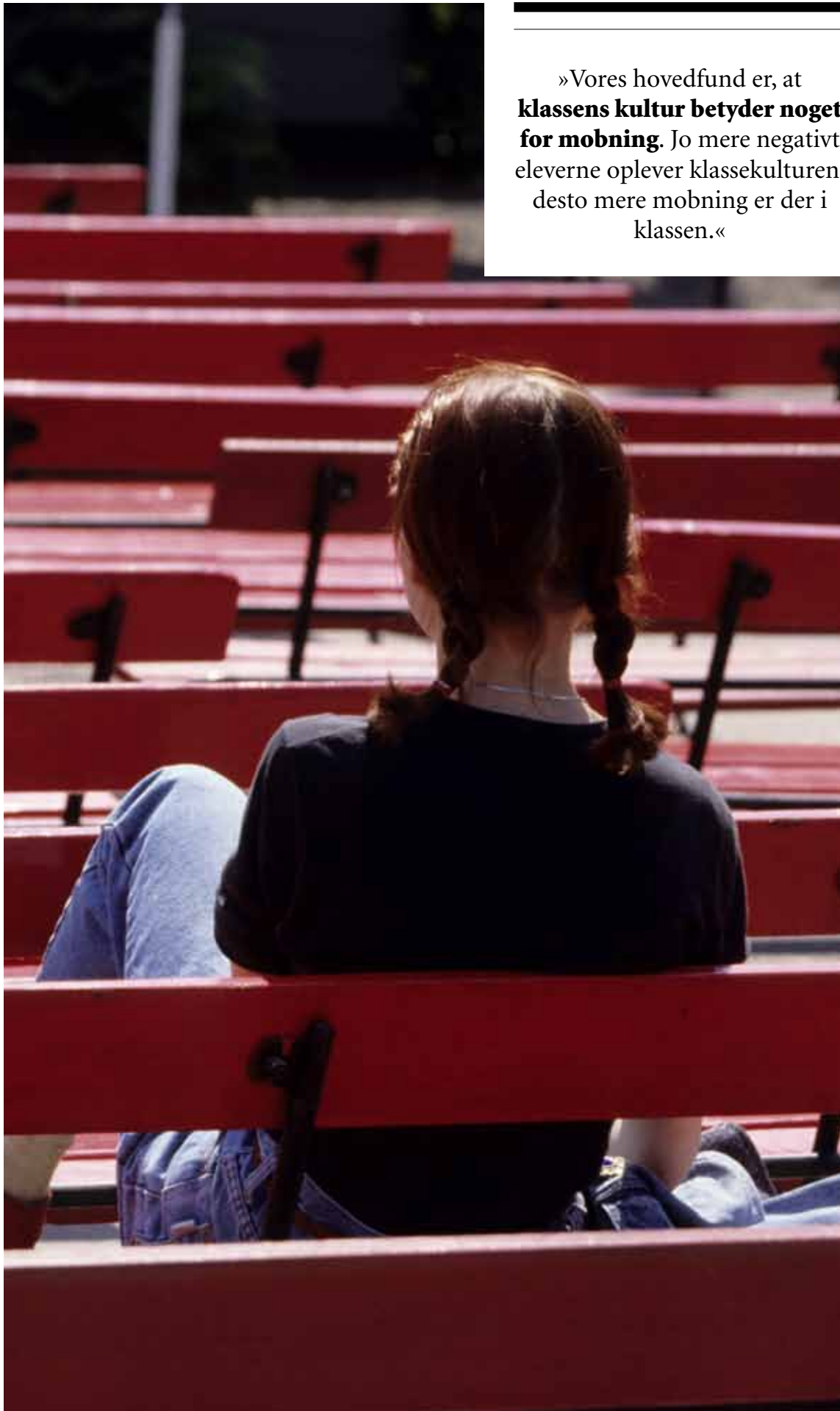
Skoledage præget af angst

Inge Henningsen står bag den kvantitative del af et af eXbus-projekterne, Vestegnsundersøgelsen. Sammen med eXbus-kollegerne Jette

Kofoed og Helle Rabøl Hansen har hun gennemført en undersøgelse af mobning blandt over 1.000 elever i 7. og 8. klasse. Her viser det sig, at mere end 90 % af de elever, der oplever at være blevet meget mobbet, svarer ja til, at de er bange for at blive mobbet, at være udenfor og/eller at blive gjort til grin.

”Det er måske ikke overraskende, at der i gruppen af mobbeofre er flere, der er bange for at blive mobbet, men det har overrasket mig, at niveauet er så højt. Den gruppe af elever er simpelthen bange. Deres dag er præget af angst,” siger Inge Henningsen til Asterisk.

Mobbeofre oplever oftere, at de er alene og uden for klassefællesskabet. I Vestegnsundersøgelsen rapporterer 13 procent af eleverne at have erfaringer med at blive mobbet inden for

»Vores hovedfund er, at **klassens kultur betyder noget for mobning**. Jo mere negativt eleverne oplever klassekulturen, desto mere mobning er der i klassen.«

FAKTA OM

VESTEGNSUNDER-
SØGELSEN OG EXBUS

Vestegnsundersøgelsen består af analyser af en spørgeskemaundersøgelse, hvor 1.052 elever fra 7. og 8. klasse har svaret på spørgsmål om mobbeerfaringer og deres forhold til sig selv, klasse, skole og familie. Eleverne er fordelt på 60 klasser fra skoler i tre kommuner på Københavns vestegn: Albertslund, Ballerup og Brøndby.

Vestegnsundersøgelsen er en del af det omfattende forskningsprojekt eXbus.Exploring Bullying in Schools, som ledes af forskere fra Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet. Et hold forskere med forskellige videnskabelige baggrunde er samlet i eXbus for at undersøge, hvordan mobning bliver til, vedligeholdes og måske ophører igen. Projektet løber fra 2007 til 2012 og er støttet af Trygfonden.

Projektets resultater formidles i efteråret 2012, bl.a. i en antologi på Hans Reitzels Forlag og Cambridge University Press. Forskerne løftede dog sløret for nogle af resultaterne på den afsluttende forskerkonference *Re-thinking Bullying*, som løb af stablen i maj 2012 i København. Her mødtes en række internationale mobbeforskere, bl.a. den anerkendte australske mobbeforsker Donna Cross, som fortalte, at eXbus-projektet er ved at få så bred appel, at et nyt verbum har fundet vejen til internationale forskerkredse, nemlig "at exbusse".

På DR 2's portal for forskningsformidling, Danskernes Akademi, kan du finde forelæsninger af to eXbus-forskere:

Dorte Marie Søndergaard:

Når mobning griber en skoleklasse.

Tine Basse Fisker:

Mobning og diagnoser.

Læs mere på
www.eXbus.dk

det seneste skoleår. Det svarer til hver niende skoleelev – gennemsnitligt to-tre elever i hver af de 60 klasser, der har deltaget i undersøgelsen.

Nye mobbemønstre

Den nye undersøgelse viser et andet bemærkelsesværdigt resultat om mobbeofre, nemlig at de ikke er mere udsatte på hjemmefronten end andre i klassen. Det har ellers tidligere været en udbredt tese, at mobbeofre har et problematisk forhold til deres familier. Men faktisk viser det sig, at mange af mobbeofrene har et godt forhold til forældre og andre voksne.

En anden udbredt antagelse er, at mobning kan hæmme motivationen til at lære, men den nye undersøgelse viser ikke en sådan sammenhæng mellem mobning og læring. Mobbeofre har mindst lige så meget lyst til at lære som andre elever. Til gengæld halter det med relationerne til de andre børn i klassen, og mobbeofrene oplever i højere grad end andre, at klassen er intolerant og opdelt.

Det omvendte mønster gør sig gældende for mobbeudøverne: De oplever sig selv som populære i klassen, men har i højere grad problemer med forældre og lærere, manglende tiltro til voksne og manglende lyst til at lære.

”Vi er selv overraskede over, at de, der bliver mobbet, har det fint med familien og for så vidt også med andre voksne i skolen, mens det er modsat for dem, der mobber. Det er et resultat, vi meget gerne vil gå videre med og afprøve andre steder i landet og på andre alderstrin,” siger Inge Henningsen.

Klasseklimaet er tippepunkt

En væsentlig pointe, der træder frem i forskernes undersøgelse, er, at klassekulturen har stor betydning for, om der opstår mobning. Er det en opdelt klasse? Ender skændier godt? Taler man grimt til hinanden? Tager man pænt imod nye? Er der en god stemning? Det er alle faktorer, der spiller ind på, om der er mobning i en klasse.

”Vores hovedfund er, at klassens kultur betyder noget for mobning. Jo mere negativt eleverne oplever klassekulturen, desto mere mobning er der i klassen. Det hænger godt sammen med eXbus’ opfattelse af, at mobning er et socialt fænomen,” siger Inge Henningsen.

Siden eXbus-forskerne begyndte at undersøge fænomenet mobning i skolen, har det været tydeligt for forskerne, at mobning ikke kan isoleres til den enkelte elev. Mobning opstår i relationer og er et socialt fænomen. Derfor er klassekulturen en betydningsfuld faktor for mobning.

”Mobning opstår, når klasseklimaet tipper over i det ekstreme. Men præcis hvor tip-

»Vi er selv overraskede over, at de, der bliver mobbet, har det fint med familien mens det er **modsat for dem, der mobber.**«

ER DU BLEVET MOBBET AF NOGEN FRA SKOLEN I DETTE SKOLEÅR?

■ Ja, meget 2,1% ■ Ja, lidt 10,8% ■ Nej 87,1%

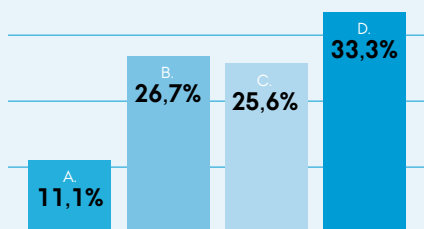
HAR DU SELV VÆRET MED TIL AT MOBBE NOGEN I DETTE SKOLEÅR?

■ Ja, meget 2,0% ■ Ja, lidt 15% ■ Nej 83%

ER DU BANGE FOR AT...

- A. Blive mobbet
- B. Være udenfor
- C. Blive gjort til grin
- D. Ikke være dygtig nok i timerne

Kilde: Inge Henningsen: Resultater fra Vestegnsundersøgelsen 2009-10. Arbejdsrapport 2011.

pepunktet er, og hvad der får klassekulturen til at tippe over, er vanskeligt at pege på,” siger Inge Henningsen.

Mange er bange

Selv om de elever, der har haft mobning tæt inde på livet, er mere bange end andre elever, viser den nye undersøgelse, at et stort antal elever ud over dem, der er berørt af mobning, også er bange. Det handler dog ikke om mobning, men om skolens faglige pres.

”En tredjedel af alle elever er bange for ikke at klare sig akademisk godt. Det er fuldstændig uafhængigt af mobbestatus, og det synes jeg, er et interessant resultat,” siger Inge Henningsen.

Når klasseklimaet har stor betydning for, om der opstår mobning i en klasse, er det ikke ligegyldigt, at så mange elever fortæller, at de oplever at være bange for ikke at være dygtige nok. Og det er i det hele taget tankevækkende, at så mange elever er bange.

Inge Henningsen understreger dog, at Vestegnsundersøgelsen omfatter et bestemt udsnit af verden, og derfor skal man passe på med ukritisk at overføre resultaterne til eksempelvis andre alderstrin og andre dele af Danmark.

”Vores undersøgelse bliver én stemme blandt en lang række undersøgelser. Vi vil være meget interesserede i at følge op på resultaterne, for vi synes, det er en anderledes stemme, og det er en meget klar stemme,” siger Inge Henningsen. ■

INGE HENNINGSEN

Seniorforsker tilknyttet projektet eXbus ved Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet. Hun arbejder bl.a. med kønsforskning og statistik. Hun har tidligere lavet en undersøgelse om menneskers mobbeerfaringer i et retrospektivt lys på baggrund af datasæt fra Trygfonden.